

До ръководителя
на катедра „Контрол и анализ на стопанската дейност“
Стопанска академия „Димитър А. Ценов“ – Свищов

СТ А Н О В И Щ Е

От: доц. д-р Росица Колева
Стопанска академия „Димитър А. Ценов“ – Свищов
Катедра „Контрол и анализ на стопанската дейност“
Научна специалност „Счетоводна отчетност, контрол и анализ на
стопанската дейност“

Относно: дисертационен труд за присъждане на образователна и научна
степен „доктор“ по докторска програма „Счетоводна отчетност, контрол и
анализ на стопанската дейност (контрол и анализ)“ в Стопанска академия
„Димитър А. Ценов“ – Свищов

Основание за представяне на рецензията: участие в състава на научното
жури по защита на дисертационния труд съгласно Заповед № 63/29.01.2026
г. на доц. Марин Маринов, ректор на Стопанската академия (СА)

Автор на дисертационния труд: *Боряна Руменова Пейчева*

Тема на дисертационния труд: *„Перспективи пред митническия контрол
през призмата на дигиталната му трансформация“*

Научен ръководител: доц. д-р Момчил Анто

1. Информация за докторанта

Боряна Руменова Пейчева притежава солидна и многостранна
академична подготовка, която е добра основа за разработването на
дисертационния труд. Тя придобива образователно-квалификационна
степен (ОКС) „бакалавър“ по специалност „Стопанско управление“ в
Икономически университет – Варна (2006 г.). Впоследствие завършва

магистърска степен по „Психология“ във Великотърновския университет (2009 г.). Особено релевантна към темата на дисертацията е втората ѝ магистърска степен по специалност „Валутен, данъчен и митнически контрол“, придобита в Стопанска академия „Д. А. Ценов“ – Свищов през 2021 г.

Професионалният опит на докторанта включва над 15 години стаж в различни сектори на икономиката. Боряна Пейчева има сериозен опит във финансовия сектор, където между 2007 г. и 2017 г. е заемала експертни позиции в „ПроКредит Банк“ и „Банка ДСК“, специализирайки се в кредитния анализ и обслужването на микробизнес клиенти. От 2017 г. професионалното ѝ развитие е насочено към сферата на производството, администрацията и външната търговия в „Нямуно Банга“ ООД. От 2020 г. до момента тя заема позицията „Специалист Логистика/Фактурист“, където ежедневно се занимава с организация на спедиция, изготвяне на търговски документи за износ и оперативна отчетност. Този практически допир с митническите формалности и веригите за доставки ѝ позволява да изследва дисертационната тема не само теоретично, но и през призмата на реалната практика.

Боряна Пейчева е зачислена за докторант в самостоятелна форма на обучение през 2022 г. в докторска програма „Счетоводна отчетност, контрол и анализ на стопанската дейност (контрол и анализ)“ към СА „Д. А. Ценов“ – Свищов. Тя притежава висока езикова подготовка (владее свободно английски език – ниво C1, самостоятелно ползва немски и руски) и отлична дигитална компетентност, което е критично важно предвид обекта на нейното изследване – дигиталната трансформация. Личните качества на докторанта, като аналитичност, инициативност и опит в работата в динамична среда, се отразяват в дълбочината и качеството на представения дисертационен труд.

2. Общо представяне на дисертационния труд

Дисертационният труд е в обем от 229 страници и е структуриран в увод, три глави, заключение, списък на използваната литература и приложения.

Трудът съдържа 28 диаграми, 11 фигури и 5 таблици, а списъкът на литературата включва 122 източника, включително нормативни актове и международни конвенции.

Актуалността на темата е безспорна, тъй като дигитализацията е ключов фактор за трансформирането на социално-икономическите процеси и е в центъра на Новата европейска митническа реформа.

Авторът успешно аргументира необходимостта от преход от процесен към системен подход в митническия контрол за постигане на по-висока ефективност и улесняване на легалната търговия.

3. Преценка на формата и съдържанието на дисертационния труд

Дисертацията се отличава с логическа последователност и завършеност.

Първа глава поставя теоретичните основи, като дефинира понятието „дигитализация“ в митническия контрол и анализира нормативната рамка на национално и европейско ниво.

Втора глава има практико-приложен характер и изследва дигитализацията през призмата на трите основни функции на митническия контрол – фискална, защитна и икономическа.

Трета глава представя резултатите от мащабно емпирично изследване, проведено чрез анкетиране на 504 служители на Агенция „Митници“ и 342 представители на бизнеса.

Използваната методология е адекватна на поставените цели и включва научно-теоретичен анализ, синтез, сравнителен и статистически анализ.

4. Научни и научно-приложни приноси на дисертационния труд

Основните приноси на труда, които го обогатяват в научно и практическо отношение, са:

1. Теоретично извеждане на дефиниции за понятията „дигитализация в митническия контрол“, „система на митническия контрол“ и „системен подход в митническия контрол“.

2. Обосноваване на координационна функция в митническия контрол като ключова за функционирането на единна европейска митница и внедряването на концепцията „Single Window“.

3. Предлагане на дигитален модел за автоматизирано изследване на финансовата култура и бизнес модела на икономическите оператори чрез системния подход.

4. Систематизиране на предизвикателствата пред дигитализацията, включително проблемите с комуникацията между органите и различията в развитието на дигитализацията между бизнеса и администрацията.

5. Критични бележки, въпроси и препоръки по дисертационния труд

Дисертационният труд е задълбочен, но могат да бъдат отправени следните бележки и препоръки:

- авторът сам посочва териториалното ограничение на емпиричното изследване само в рамките на България. Препоръчително е в бъдещи изследвания да се потърси сравнителен анализ с други държави членки за по-широко валидиране на предложените модели;

- въпреки подробния анализ на Новата митническа реформа, предвид дългия хоризонт за внедряването ѝ (до 2038 г.), би било полезно по-подробно да се разгледа рискът от технологично морално остаряване на предлаганите днес решения.

Въпрос: Как би се отразил евентуален отказ на икономическите оператори да предоставят пряк достъп до своите ERP системи върху ефективността на предложения модел за автоматизирана оценка на бизнес модела?

6. Обобщено заключение и становище

Дисертационният труд на Боряна Руменова Пейчева представлява значимо, завършено и актуално изследване в областта на митническия контрол. Авторът демонстрира задълбочени теоретични познания и умения за провеждане на сложни емпирични проучвания. Научните и научно-приложните приноси са оригинални и имат пряко отношение към модернизацията на митническата администрация.

Докторантът е представил 5 публикации, свързани с темата на труда, които покриват минималните национални изисквания.

Въз основа на гореизложеното, давам своята положителна оценка за дисертационния труд и предлагам на научното жури да присъди на Боряна Руменова Пейчева образователната и научна степен „доктор“ по научна специалност „Счетоводна отчетност, контрол и анализ на стопанската дейност (контрол и анализ)“.

12 февруари 2026 г.
София

Подпис:
(доц. д-р Росица Колева)